

SISU

Looduskaitseametist ja talupojatarkusest

Eesti Teaduste Akadeemia looduskaitsekomisjoni esimees Urmas Tartes kommenteerib keskkonnaministeeriumi looduskaitseameti loomise kava.

Talupojatarkuse puudumine on viinud seaduserikkumisteni meie randades, leiab Teet Koitjärv Lahemaa rahvusparkist.

Loe lk 2.

Kas metsa on meil palju või vähe?

Eesti metsanduse oleviku ja tuleviku teemaline väitlus Rohelise Värava sünnipäeval Leigos.

Loe lk 3.

Keskonna-aasta 2002

Kokkuvõtlik ülevaade möödunud aastal Eesti keskkonnavalikust enim puudutanud teemadest — Lahemaa metsaröövlist kuni põuasurmahohu kormekullesteni.

Loe lk 4-5.

Euroopa ootab soe ja märg ilm

Mullusuvised uputused ja paduvihmaad Euroopas, samuti kuumalaine ei ole enam ülalatus — kliimatoloogide kinnitusele võib pea iga järgmine aasta selline välja näha.

Loe lk 6.

Eesti jahindust iseloomustab kolhoosikord

Kauaaegne jahimees ja jahindusspetsialist Risto Viht peab praegu eesti jahinduses toimuvat omaaegse kolhoosikorra peegelduseks — kõik muudkui võtavad, aga anda ei taha keegi.

Loe lk 7.

Saami šamaaniga püstkojas

Mikk Sarve reisikiri Saamimaalt, kohtumistest Moskva seiklusturistide ja saami šamaaniga.

Loe lk 8.

Ministeerium teeb omapäi looduskaitseameti

Kristel Ader, Aivar Õepa

Keskkonnaministeerium on alustanud looduskaitseameti loomist, mis hõlmaks tulevikus kõik Eesti kaitsealad ja koondaks nende juhtimise Tallinna. Looduskaitsealad heidavad aga ministeeriumile ette uisapäisa ja kiirustades talitamisest.

„Keskkonnaministeerium on alustanud looduskaitse reformi kiirustades ja vales järjekorras,“ väidavad neli keskkonnaorganisatsioonide eelmise nädala lõpus valitsusele saadetud kirjas. „Oleme veendunud, et looduskaitseameti moodustamine peab järgnema arengukava koostamisele ja alles koostamisjärgus oleva looduskaitseaduse heakskiitmisele.“

Kirjale on alla kirjutanud Eesti Roheline Liikumine, Eestimaa Looduse Fond (ELF), Eesti Ornitoloogiaühing (EOÜ) ja Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering. Kirjas tehakse ettepanek alustada looduskaitse reformimise arengukava koostamise avalikku protsessi. „Oleme koostöös teiste organisatsioonide ja ekspertidega igati valmis selles protsessis kaasa lööma.“

Üllatus või mitte?

Keskkonnaministeeriumi ase-kantsler Tõnu Traks vaidleb kiirustamisesüüdistusele vastu: „Tee looduskaitseameti moodustamise ni on olnud pikk. Enne viimaseid samme on olemasolevat süsteemi aastate jooksul analüüsitud ja ettepanekud muudatusteks on olnud üha selgemini formuleeritud.“

Matsalu kaitseala asedirektori Kaja Lotmani sõnul pole looduskaitseameti moodustamisele aga mingit analüüsi eelnõud. Nii Lotman kui ka Karula rahvusparki direktor Pille Tomson on plaanist teada saanud alles kaitsealade kontoris saadetud eelnõust. Pärnumaa keskkonnateenistuse peaspetsialist Urmas Vahuri sõnul tuli looduskaitseameti seaduse eelnõu nagu väik selgest taevast.

Ometigi peaksid kaitsealade ja keskkonnateenistuste töötajad, keda reform enim puudutab, olema üsna hästi informeeritud. „Viimasel ajal juhtub tihti nii, et kolmanda sektoriga arutatakse asju enne kui oma töötajatega,“ tõdes Pille Tomson.

Tõnu Traksi sõnul valmistatakse reformi ette ka kaitsealade töö-

tajate protsessi kaasamise kaudu. „Kokku on kutsutud kaitsealade ümarlaud, mis teeb analüüsi koha peal täidetavate funktsioonide ja nende optimaalse täitmise tasandi kohta.“

Teadlased pole rahul

Samuti vaidleb Tõnu Traks vastu analüüside puudumisele. Tema sõnul on tehtud kaks põhjaliku analüüsi, mille autorid on valitsusväliste organisatsioonide või teadusasutuste esindajad. Ühe analüüsi tegi Eerik Leibak ELFist 1999., teise Säästva Eesti Instituut 2000. aastal.

Tõnu Traksi sõnul on looduskaitseameti teemat arutatud kahel korral teadlastest koosnevas ministeeriumi nõuandvas kogus.

Sellesse kogusse kuuluv EOÜ esindaja Asko Lõhmus aga väidab, et oli juttu looduskaitseameti määratlemisest uues looduskaitseaduses, kuivõrd selle seadusega muudetakse kogu looduskaitse süsteemi. „Nagu näha, ei ole kokkulepped kiinni peetud,“ tõdes Lõhmus.

„Reformi avalikustamine ja asjaosaliste ettepanekute arvestamine (ka reformi äräjätmise kohta) on kindlasti ministeeriumi ülesanne. Kui nad sellega ei ole tegele- nud, ei saa reformi praegu läbi viia,“ nentis Lõhmus.

„Häda pole selles, mis seaduses kirjas, vaid selles, mis seal kirjas pole,“ ütles Leibak. „Ministeeriumi haldussuutmatust jt puudusi ei saa selle seadusega parandada.“

Reformi on vaja

Looduskaitse reformimise vajaduses ei kahelnud ükski Rohelise Värava küsimustele vastanu. Kuid kõigi, välja arvatud ministeeriumiametnike seisukoht on, et ministeerium on alustanud valest otsast ja kiirustades.

Samuti ei kahelda looduskaitseameti vajalikkuses. „Muinsuskaitseameti analoog näitab, kuidas süsteemi tihendamine tekitab identiteedi,“ märkis Asko Lõhmus. „Peaegu iga päev kuulen looduskaitseprobleemiga seotud küsimust: kelle poole pöörduda? Riigil peab olema üks selge struktuur, mis selle valdkonna eest vastutab.“

Lõhmuse sõnul on looduskaitse- süsteemi kolm põhipuudust eba-

Matsalu looduskaitseala asedirektorile Kaja Lotmanile tuli kaitsealade looduskaitseameti alla ühendamise plaan üllatusena. Foto Arvo Tarmula, Lääne Elu

ühtlaselt jaotunud kaitsealade valitsemise, juhtimissüsteemi nõrkus ja see, et kaitsealade töötajad ei ole seaduse ees võrdsed nt keskkonnateenistuste töötajatega. „Loodetavasti parandab looduskaitseamet kõik kolm puudust,“ ütles ta.

Kindel ei saa selles aga olla, sest looduskaitseameti olemust on avalikkuse ees väga vähe avatud. Ameti loomise seaduse eelnõu oli vaid mõne paragrahvi pikkune.

Pille Tomson Karulast: „Kõik sõltub sellest, milles reform seisneb. Kui reformi käigus taastatakse kaitsealade järelevalvetöötajate õigused, võib kontroll kaitsealadel paraneda. Kui aga ameti moodustamisega kaasneb töötajate koondamine kaitsealadel asuvatest kontoritest kuhugi keskusesse, siis kontroll kindlasti väheneb.“

„Omad poisid“ pukki?

Ei teata, kas looduskaitsetöötajate arv suureneb või väheneb — mitme eksperdi arvates oleks looduskaitsejaid enam vaja —, milline on uue organisatsiooni struktuur, kuhu jäävad kontorid-keskused.

„Looduskaitse sisulises pooles ja eesmärkides ei muutu midagi,“ kaitseb ase-kantsler Tõnu Traks eelnõud. „Praegused hallatavate riigiasutustena töötavad kaitsealade administratsioonid ühendatakse üheks asutuseks, millele antak-

se kohane valitsusasutuse staatus. Muudatusega ei kavandata kohapealse looduskaitsetöö kaotamist, vastupidi — eelkõige kavandatakse tugevdada praeguste administratsioonide, tulevaste looduskaitseameti piirkondlike keskuste tegevust. Ka ei kavandata mingit massilist töötajate koondamist.“

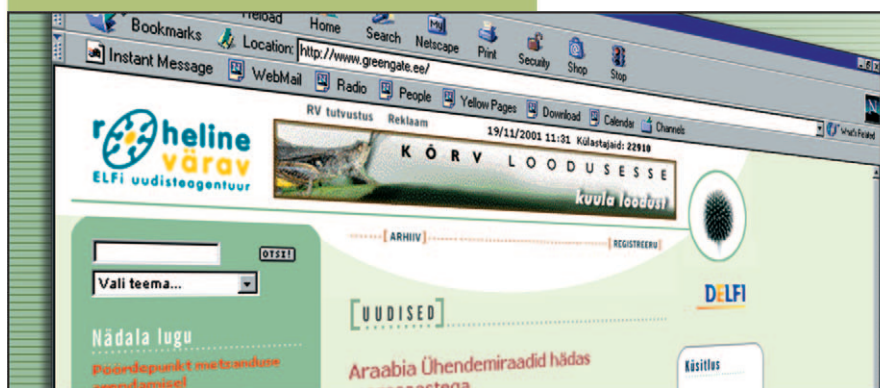
Looduskaitsealad tõmbavad ent paralleelile kunagise metsavahtide koondamisega, millele järgnes metsarüüste kasv. Samuti karde- takse, et uue ameti loomine ülepea- kaela vahetult enne valimisi tähendab eelkõige „omadele poiste- le“ soojade kohtade tegemist.

Akadeemik Erast Parmasto: „Keskkonnaminister lubas 14 kuud tagasi kirjas kuuetele oma nõuandeid pakkunud akadeemikule, et Teaduste Akadeemia hõl- matakse looduskaitse korralduse arutellu. Seda ei tehtud. Ju siis ad- ministratooreil teadlasi vaja pole.“

Milline on tormates tehtavate ümberkorralduste seos eesseisva märtsikuu poliitikaaluga? Siia lõpu paneks küll kolm umbusklikku küsimärki...“

Üleeile looduskaitseameti seaduse eelnõu arutanud valitsus jät- tis arutelu pooleli. Uuesti on eel- nõu valitsuse heakskiitu saamas nädala pärast.

Eile teatatu kohaselt tahab mi- nisteerium vahetada loodava asu- tuse nime kaitsealade keskuseks.

www.greengate.ee

Värsked keskkonnanuudised kogu Eestist ja maailmast igal tööpäeval

Lisaks iga nädal keskkonnateemalised intervjuud ja artiklid